

Camilla Wallin
Robert Aspfors

Förslag till långsiktig finansieringsmodell för idrottsakademierna

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
<i>Involvering i utredningsarbetet</i>	<i>3</i>
<i>Nationella utmaningar</i>	<i>3</i>
Rådande bestämmelser och politisk intention	4
<i>Idrottspolitiska plattformen.....</i>	<i>4</i>
<i>Politiska plattformen</i>	<i>4</i>
<i>Bestämmelser och dimensionering.....</i>	<i>4</i>
Nulägesbeskrivning	4
<i>Elevstruktur och prognos.....</i>	<i>4</i>
<i>Elevboendet</i>	<i>5</i>
Ekonomisk beskrivning.....	6
<i>Ekonomiskt utfall per idrott 2017 och 2018</i>	<i>7</i>
<i>Kostnader som inte bokförs på akademiverksamheten.....</i>	<i>8</i>
<i>Ekonomiskt utfall per idrott 2019.....</i>	<i>8</i>
<i>Viktiga förändringar genomförda 2019.....</i>	<i>10</i>
<i>Riktlinjer för avtal med samverkande idrottsföreningar och specialidrottsförbund.....</i>	<i>10</i>
Fördelar med akademiverksamheten	10
<i>Ökar det positiva ryktet för Haninge kommun och Fredrika Bremergymnasiet</i>	<i>10</i>
<i>Framjar aktivitet, hälsa och idrott på ett bredare plan</i>	<i>11</i>
Förslag till finansieringsmodeller	12
<i>Alternativ 1: Nedläggning av underskottsgenererande akademier.....</i>	<i>12</i>
<i>Alternativ 2: Akademibudgeten flyttas in i Fredrikas budget och nämndanslaget trappas stegvis ned.....</i>	<i>13</i>
Utbildningsförvaltningens synpunkter	14
Sammanfattning.....	14
Förslag till beslut	14

Bakgrund

Haninges idrottsakademier, dvs riksidrottsgymnasium och nationellt godkända idrottsutbildningar, ger idrottsungdomar på elitnivå goda möjligheter att kombinera träning och tävling på sin nivå med utbildning inom ett brett utbud av gymnasieprogram och inriktningar. Haninges idrottsakademiers syfte fastställdes efter en genomlysning i oktober 2017. Syftet med dessa är:

- Att erbjuda regionens idrottsungdomar på elitnivå möjligheten att kombinera träning, tävling och studier
- Att stärka de egna gymnasieskolornas attraktivitet
- Att stärka de lokala idrottsföreningarna genom samarbeten på elitnivå
- Att genom satsningar på elitnivå öka förutsättningarna för idrottande på breddnivå

Kombinationen elitidrott och utbildning är en viktig grund i den svenska idrottsmodellen. Varje elitidrottare ska ges möjligheter att satsa helhjärtat på sin idrott, men lika viktigt är att kunna kombinera satsningen med en gymnasieutbildning. Det ger elitidrottaren förstärkta möjligheter att vidareutbilda sig och att komma in på arbetsmarknaden under eller efter avslutad karriär.

Elever som vill kombinera studier med elitidrott på gymnasiet kan välja mellan riksidrottsgymnasium (RIG) och nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU). Elever på både RIG och NIU går ett vanligt gymnasieprogram, med ämnet specialidrott istället för andra individuella val och programfördjupningar. Studierna är anpassade för att kunna träna och lära elitidrott under skoltid. Till elevernas hjälp finns kompetenta instruktörer med spetskunskaper inom de specifika idrottsgrenarna.

Den ekonomiska ersättningen regleras inom samverkansavtalet för Stockholms län för nationellt godkända idrottsutbildningar och genom

Riksidrottsförbundet för riksidrottsgymnasiet. Utöver det tillskjuter gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden sedan 2014 ca. 1 mnkr årligen. 2017 höjdes nämndens anslag till 1,5 mnkr tillfälligt.

För att säkerställa fortsatt god kvalitet och ekonomisk balans gav gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till långsiktig finansieringsmodell för Hanninges idrottsakademier.

I november 2016 gav gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden utbildningsförvaltningen ett snarlikt uppdrag. Då ville nämnden att förvaltningen skulle ta fram en långsiktig strategi för idrottsakademierna för att säkerställa fortsatt god kvalitet med en ekonomi i balans. Den tidigare utredningen, och nämndens tillskott, till trots har de årliga resultaten inte varit i balans.

I Hanninge finns också en lokal idrottsakademi för ishockey, men den finansieras inte inom ramen för akademiverksamheten och omfattas inte av denna utredning.

Nedan tabell visar det årliga anslag nämnden tillskjutit akademiverksamheten sedan 2014 till 2018 samt enhetens årsresultat.

	Nämndanslag, tkr	Årsresultat, tkr
2014	925	-816
2015	1 000	-910
2016	1 000	-1 177
2017	1 500	-11
2018	1 000	-676

Tabell 1

Involvering i utredningsarbetet

Under utredningens gång har arbetsmöten genomförts tillsammans med sportchef (ansvarig biträdande rektor för akademierna), rektor och administrativ chef på Fredrika Bremergymnasiet. Varje instruktör har

tillsammans med sportchef analyserat den egna akademins verksamhet, ekonomiska förutsättningar och möjliga effektiviseringar.

Verksamhetschef för gymnasiet och vuxenutbildningen har ansvarat för utredningen och economicontroller har ansvarat för de ekonomiska delarna i rapporten.

Nationella utmaningar

Flera kommuner som erbjuder RIG och NIU-utbildningar rapporterar att de ekonomiska förutsättningarna är kärva. Skolverket skriver i en hemställan från våren 2018 att myndigheten "sedan 2011 uppmärksammat en fortsatt markant ökning av elever

som läser ämnet specialidrott. Nästan 9 000 elever läser idag ämnet med tillhörande

kurser. En majoritet av eleverna (7 800) återfinns inom ramen för NIU. Detta system var initialt enbart tänkt som ett komplement till de riksrekryterande idrottsutbildningarna. En förklaring till denna volymökning inom ramen för NIU är att de stora lagboll-idrotterna återfinns här. Detta får till följd att kommunernas kostnader för NIU fortsätter att öka och finansieringen av utbildningen bygger på SKL:s rekommendation om en extra ersättning om 15 000 kronor per elev och läsår." (Skolverket, 2018).

En första kontakt mellan utbildningsministern och representanter för idrottsförbunden togs sommaren 2019 varpå ministern utlovade att en utredning skulle påbörjas senare denna höst. Förutom finansieringsfrågan har frågan om hur skollagens generella krav på avgiftsfri utbildning går ihop med den idrottsutrustning som eleverna förväntas ha.

Skolverkets slutsatser i hemställan från 2018 lyder: "Med anledning av vad som framkommit ovan bedömer Skolverket att det är nödvändigt med en samlad utredning av hur kombinationen elitidrott och gymnasial utbildning ska utformas i framtiden. En sådan utredning bör enligt Skolverket se över

utbildningarnas finansiering, dimensionering och modeller för hur utbildningen kan organiseras och tillstyrkas samt hur resurserna bäst används. En modell kan till exempel vara att RF kan tillstyrka idrottsvänliga utvecklingsmiljöer anpassade för flera idrotter. Det här skulle kunna vara ett sätt att mer effektivt använda såväl ekonomiska som personella resurser.” (Skolverket, 2018).

Vi konstaterar att det är flera kommuner i hela riket har likartade utmaningar som vi i Haninge kring idrottsutbildningarna.

Rådande bestämmelser och politisk intention

Idrottspolitiska plattformen

Den idrottspolitiska plattformen i Haninge kommun för 2014-2018 lyfter fram akademiverksamheten på följande vis:

Kommunens stöd till elitidrotten inriktas på att underlätta för aktiva att bedriva idrott på elitnivå. I gymnasie- och högskolan har utbildningar med idrottsprofil inrättats, vilket gör det möjligt att kombinera studier med elitidrott. Genom samarbete med elitidrottsföreningar tar kommunen tillvara det marknadsföringsvärde som elitidrotten har och den positiva påverkan som framgångsrika idrottare har för Haninge.

En ny idrottspolitisk plattform är under framtagande och beräknas vara klart senare denna vinter.

Politiska plattformen

Den politiska plattformen slår fast att ”Idrottsprogrammen på gymnasiet ska utvecklas” (D9). Det finns idag inga idrottsprogram på Haninges gymnasieskolor. Tolkning har gjorts att det är idrottsakademierna som ska utvecklas.

Bestämmelser och dimensionering

De bestämmelser som gäller för riksidrottsgymnasium och nationellt godkänd idrottsutbildning finns samlade i gymnasieförordningen. Där framgår att det är Skolverket som ger tillstånd att bedriva sådana idrottsutbildningar efter ansökan från huvudmannen. Riksidrottsförbundet ska tillstyrka ansökan om att starta RIG och specialidrottsförbundet för den aktuella idrotten ska tillstyrka ansökan om att starta NIU.

Tillståndet för både NIU och RIG anger också hur många platser utbildningen får omfatta. Skolan eller huvudmannen kan inte på egen hand besluta om utökning eftersom dimensioneringen tar hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. Både NIU och RIG ska ha tydlig elitidrottsprofil som inte får urvattnas. RIG har som syfte att erbjuda utbildning när ”det finns ett nationellt intresse av att tillgodose elitidrottens krav och det ställs särskilda krav på gemensam träning”. NIU ska ha en tydlig elitidrottskaraktär och ett etablerat samarbete med ett specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen.

Nulägesbeskrivning

Elevstruktur och prognos

I september 2019 finns 170 elever inskrivna på de olika idrottsakademierna. Fördelningen av elever per idrott och andel elever från Haninge kommun ser ut så här:

Boxning		
Från Haninge	Andra kommuner	Totalt
4	5	9
Fotboll		
Från Haninge	Andra kommuner	
29	29	58
Golf		
Från Haninge	Andra kommuner	
3	12	15
Innebandy		
Från Haninge	Andra kommuner	
19	20	39
Karate		
Från Haninge	Andra kommuner	
0	11	11
Orientering		
Från Haninge	Andra kommuner	
4	21	25
Simning		
Från Haninge	Andra kommuner	
4	9	13
Totalt		
Från Haninge	Andra kommuner	
63	107	170

Tabell 2

Andelen elever från Haninge är 37% medan 63% kommer från andra kommuner. En svag ökning av andelen Haninge-elever kan skönjas över tid. 2016 var 70% av eleverna från andra kommuner än Haninge. 2019 års antagning var mer positiv jämfört med tidigare års antagning. Det finns inga planer på att märkbart öka antalet platser till de olika akademierna.

Elevboendet

De elever som är intagna på RIG eller NIU och inte är boende i Stockholmsområdet har möjlighet att hyra rum i kommunens elevboende (beläget mellan bussgaraget i Handen och "gamla Fredrik", Dalarövägen 33). 23 rum finns tillgängliga för uthyrning, varav fyra är något större än övriga. De boende delar kök och badrum. Akademiverksamheten och Fredrika Bremergymnasiet har en anställd samordnare för elevboendet som har hand om kontakter med elever och vårdnadshavare, behjälplig vid in- och utflytt, trygghetsskapande insatser, kontraktsfrågor, samarbetet med Tornberget samt samarbetet mellan boendet och akademiinstruktörerna. Vid Skolinspektionens

granskning fick elevboendet inga anmärkningar mycket tack vare samordnarfunktionen.

Hyran för 19 av rummen är 2850kr och för de som är lite större 3050kr per månad. Eleverna betalar ingen hyra under sommarmånaderna. Under hösten 2019 är samtliga rum förutom ett uthyrda. Hyran har räknats upp med ungefär 2% årligen de senaste åren. Dock är lägenheterna slitna och framöver kommer omfattande renoveringsbehov att finnas.

Ekonomisk beskrivning

Idrottsakademierna i Haninge har följande intäktskällor:

1. a) Ersättning per elev från hemkommun enligt Storsthlm:s prislista – NIU lagidrott
- b) Ersättning per elev från hemkommun enligt Storsthlm:s prislista – NIU individuell idrott
2. Statsbidrag via Riksidrottsförbundet per elev (RIG, karate)
3. Del av ordinarie programpeng som motsvarar 200 poäng för individuellt val. Kommer således proportionerligt från skolornas driftbudgetar.
4. Tillskott från nämnden

Beloppsnivåerna är följande:

1. a) NIU-elev lagidrott 2019	17 434 kr
b) NIU-elev individuell idrott 2019	20 921 kr
2. RIG-elev läsår 2019/2020	35 000 kr
3. Del av ordinarie programpeng motsvarande individuellt val/elev	7 194 kr
4. Tillskott, nämndanslag	1 000 000 kr

Antalet platser per idrottsgren som Haninge kommun erbjuder skapar teoretiskt följande ekonomiska förutsättningar på årsbasis.

tkr	Fotboll	Boxning	Karate	Simning	Orientering	Innebandy	Golf	Totalt
NIU lag/individuell idrott 2019	1 048	377		314	585	697	377	3 375
Statsbidrag RIG 2019/2020			420					420
Individuellt val 2019	432	129	86	108	194	288	129	1 367
Nämndans lag								1 000
Summa årsintäkt	1 478	506	506	422	759	985	506	6 162
Antal platser 2019/2020	60	18	12	15	27	40	18	190

Tabell 3

Utöver ovan redovisade intäkter har akademierna vissa år erhållit en extra tilldelning från RIG. 2016 och 2017 uppgick beloppen till 40 tkr respektive 28 tkr.

Sedan förra utredningen 2016 har akademierna för basket och cheerleading avslutats och fasats ut ur utbudet. Förändringen har endast marginellt påverkat de ekonomiska förutsättningarna för hela akademiverksamheten i positiv riktning.

GVN har årligen avskrivit den uppkomna skulden varför den totala merkostnaden för nämnden är den som redovisas i tabellen nedan.

	Totalt resultat inkl nämndens anslag, tkr
2017	-1 511
2018	-1 676
2019 (prognos)	-1 600

Tabell 4

Ekonomiskt utfall per idrott 2017 och 2018

2017 tillsköt nämnden 0,5 mnkr utöver det ordinarie anslaget på 1,0 mnkr och enheten redovisade vid årets slut ett mindre underskott. Redovisade intäkter per idrott är avhängigt elevantalet och de kostnader som är möjliga anpassas därefter. Vissa kostnader som är reglerade i avtal, exempelvis antal instruktörer eller lärare per idrott, går inte att anpassa trots ett lägre elevantal. Tabellen nedan visar intäkter och kostnader per idrottsgren under 2017. På raden tilläggsbelopp redovisas intäkt för NIU och RIG (intäkt 1+2). Intäkten för individuellt val (intäkt 3) och nämndanslag (intäkt 4) redovisas på egen

rad. Intäkten för nämndens anslag är fördelad per idrottsgren baserat på elevantalet i januari och september.

UTFALL Jan -Dec 2017 per idrott, tkr

tkr	Fotboll	Boxning	Karate	Simning	Basket	Orientering	Innebandy	Golf	Cheerleading	Totalt
Tilläggsbelopp	994	224	459	278	25	555	677	318	34	3 583
Individuellt val	402	70	79	95	10	190	279	109	14	1 246
Totala elevintäkter	1 395	293	538	372	36	745	956	427	47	4 810
Anslag fördelat per elevantal	490	89	97	114	0	232	342	135	0	1 500
Totala verksamhetsintäkter	1 886	382	635	486	36	977	1 298	562	47	6 310
Lönekostnad	-344	-418	-747	-244	0	-1 129	-1 026	0	0	-3 908
Externa resurser	-1 022	0	0	0	0	-50	0	-851	0	-1 723
Övriga kostnader	-87	-14	-175	-96	0	-119	-32	-7	0	-529
Totala kostnader	-1 453	-432	-922	-339	0	-1 298	-1 058	-658	0	-6 160
Resultat per idrott	433	-50	-287	147	36	-321	239	-95	47	150
Elevboende										-97
Öfördelade poster										-84
Resultat										-11
Elevantal december	59	11	11	14	0	28	37	16	0	176
Antal platser 2017/18	56	12	12	15	0	27	44	18	0	184

Tabell 5

2018 återgick nämnden till ordinarie anslag på 1,0 mnkr och akademierna redovisade ett underskott på 0,7 mnkr vid årets slut. Det högre underskottet 2018 jämfört med 2017 beror förutom på ett lägre nämndanslag främst på lägre elevintäkter. Dels var färre elever inskrivna på akademierna under 2018 jämfört med 2017. Sedan påverkar även en intäkt för cheerleading och basket under vårterminen 2017, som inte finns 2018.

Utfall Jan - Dec 2018 per idrott, tkr

tkr	Fotboll	Boxning	Karate	Simning	Orientering	Innebandy	Golf	Totalt
Tilläggsbelopp	895	216	386	272	555	679	298	3 301
Individuellt val	372	72	72	92	191	281	100	1 160
Totala elevintäkter	1 267	288	458	364	746	940	398	4 461
Ans lag fördelat per elevantal	323	59	62	80	160	229	86	1 000
Totala verksamhetsintäkter	1 590	347	521	444	906	1 169	484	5 461
Lönkostnad	-407	-408	-757	-149	-1 201	-1 145	0	-4 067
Externa resurser	-1 022	0	0	0	-52	0	-499	-1 574
Övriga kostnader	-77	-12	-105	-54	-83	-30	-6	-367
Totala kostnader	-1 506	-420	-862	-202	-1 336	-1 175	-505	-6 007
Resultat per idrott	84	-73	-342	242	-430	-5	-21	-546
Elevboende								-131
Ofördelade poster								1
Resultat								-676
Elevantal dec	51	9	10	13	26	41	14	164
Antal platser 2018/19	56	12	12	15	27	40	18	180

Tabell 6

Kostnader som inte bokförs på akademiverksamheten

Flera kostnader som är kopplade till akademiverksamheten bekostas, och har bekostats sedan tidigare, helt inom Fredrika Bremergymnasiets budget.

Kostnaderna är ungefär 440tkr per år och fördelas enligt följande:

- Leasing av minibuss för transport av akademielever till träningsanläggningar och vid tävlingar: 105tkr
- Personalkostnad för sportchef (30%): 255tkr
- Akademiverksamheten nyttjar en del av den övergripande administration som finns på Fredrika (elevadministration, ekonomiassistent mm) motsvarande ungefär 80tkr.

Om dessa kostnader hade bokförts på akademiernas budget så hade också utfallet för akademiverksamheten varit sämre i motsvarande grad de senaste åren. Att kostnaderna läggs i Fredrikas drift innebär att det är andra elever som betalar genom den programpeng som finns för alla elever.

Ekonomiskt utfall per idrott 2019

Nedan tabell visar utfallet per idrott för perioden januari – oktober 2019. Tio tolfedelar av nämndens anslag på 1,0 mnkr, dvs 833 tkr, återfinns i utfallet. En skillnad mot tidigare redovisning är att kostnaden för tränarna nu i högre grad fördelas utifrån hur de faktiskt undervisar istället för vilken idrott de tillhör.

UTFALL Jan - Okt 2019 per idrott, tkr

tkr	Fotboll	Boxning	Karate	Simning	Orientering	Innebandy	Golf	Totalt
Tilläggsbelopp	784	128	313	227	439	581	258	2 706
Individuellt väl	318	47	62	78	151	240	91	987
Totala elevintäkter	1 082	172	376	305	590	822	347	3 694
Anslag fördelat per elevantal	288	42	52	68	127	203	77	833
Totala verksamhetsintäkter	1 348	215	428	370	718	1 025	424	4 527
Lönekostnad	-270	-337	-644	-330	-924	-859	-49	-3 412
Externa resurser	-852	0	0	0	-25	0	-309	-1 186
Övriga kostnader	-19	-11	-48	-47	-54	-19	-3	-199
Totala kostnader	-1 140	-348	-691	-377	-1 003	-878	-361	-4 797
Resultat per idrott	208	-133	-263	-7	-285	147	63	-270
Elevboende								-248
Ofördelade poster								-2
Resultat								-517
Elevantal okt	57	8	11	13	24	39	17	169
Antal platser 2019/20	60	18	12	15	27	40	18	190

Tabell 7

Exklusive nämndens anslag skulle enheten redovisa ett negativt resultat på 1,4 mnkr för perioden januari – oktober 2019. Tabell 8 nedan visar vilket utfall respektive idrott skulle ha haft i det fall att ett nämndanslag inte utgått. Eftersom nämndanslaget fördelats per elev har större delar av anslaget kommit de idrotter som volymmässigt är stora (som tex fotbollsakademin) till godo, medan mindre idrotter (som tex karaten) fått mindre belopp.

Tabell 8

Viktiga förändringar genomförda 2019

Flera år har krav på ekonomi i balans ställts men akademierna har inte kunnat leva upp till målet. I december 2018 lämnades förslag till handlingsplan från akademierna till Utbildningsförvaltningen. Handlingsplanen pekade ut ett antal möjliga åtgärder för att snabbt säkerställa budget i balans för 2019. En riskbedömning gjordes också. Ansvarig rektor bedömde då att Haninge kommun skulle förlora riksiddrottsgymnasiet i karate samt NIU-utbildningen i boxning om åtgärderna hade vidtagits varpå handlingsplanen inte verkställdes.

Följande besparingsåtgärder och förändringar som positivt påverkar ekonomi har genomförts inför höstterminen 2019:

- Personalminskning orienteringsakademin –20%
- Personalminskning samordnare “husfar” på elevboendet –10%
- Nytt avtal för golfakademin som innebär att kostnader beräknas per elev och inte med en fastställd klumpsumma för alla elever som tidigare. Minskar den ekonomiska risken för golfakademin vid elevavbrott.
- Utökning av antal platser för fotbollsakademin från 54 till 60 platser.
- Nytt avtal som möjliggör antalet platser på boxningsakademin från 12 till 18 platser.

Riktlinjer för avtal med samverkande idrottsföreningar och specialidrottsförbund

Avtal med samverkande idrottsföreningar och specialidrottsförbund omförhandlas i takt med att de löper ut. Flera specialidrottsförbund meddelar att avtalen med Haninge ligger under gränsen för deras egna ekonomiska kriterier och ytterligare krav från Haninges sida att förändra avtalen kan leda till att dessa sägs upp från förbundens sida. Sådana signaler har tydligt skickats från Orienteringsförbundet, golfförbundet och Stockholms fotbollsförbund.

Fördelar med akademiverksamheten

Förutom att elever från Haninge och närliggande kommuner ges möjlighet att kombinera studier på ett brett utbud av gymnasiala utbildningar och elitidrottssatsning finns andra fördelar med akademiverksamheten. Dessa *mervärden*, som inte alltid kan mätas utifrån ett ekonomiskt perspektiv, kan grupperas i följande två överordnade rubriker:

Ökar det positiva ryktet för Haninge kommun och Fredrika Bremergymnasiet

Akademierna har haft flertalet sportsliga framgångar under åren. Exempelvis kommer flera landslagsutövare inom karate och boxning från akademiverksamheten i Haninge. Framträdande orienterare finns nu senast med EM-silver 2018 i J18. Landslagsspelare i ishockey för damjuniorer. Många fotbollsspelare som via fotbollsakademin har fått kontrakt med allsvenska klubbar. Några är idag tillbaka och spelar i IFK Haninge som har stora framgångar i seriespel. Vincent Norrman, tidigare student på Fredrika tog sommaren 2019 Sveriges första EM-guld i golf sedan 1961.

Många elever söker sig till Haninges gymnasieskolor och Haninge kommun enbart pga akademierna som speglas i tabell 2 ovan. Dessa elever är välkomna tillskott i skolmiljön och förbättrar på generell nivå studiemiljön och även resultaten. Akademi eleverna är oftast målinriktade och samarbetsbenägna och har i stor utsträckning goda studieresultat vilket är positivt på skol- och kommunnivå. Många av eleverna blir efter avslutade studier kvar i kommunen.

Genom att vi har riksintag på karate så sätts Haninge kommun på kartan bland karateintresserade. Många av eleverna kommer från andra kommuner runt om i landet och ungefär hälften av eleverna blir kvar i Haninge efter avslutade studier utifrån instruktörernas bedömning.

Fotbollsakademin är välkänd pga. det långa och välfungerande samarbetet med Hammarby fotboll som har ett starkt varumärke. Unga elitsatsande

fotbollsspelare har ofta Fredrika Bremergymnasiet och Haninge som ett alternativ vid val av gymnasieutbildning.

Främjar aktivitet, hälsa och idrott på ett bredare plan

Det är vanligt att akademieleverna är aktiva inom det lokala föreningslivet ofta som instruktörer och ledare för yngre idrottsutövare. I sitt ledarskap inspirerar de samtidigt yngre barn till framtida möjligheter att kombinera studier och idrott. Här några exempel från några av akademierna:

Golf: Fem ledare från golfakademien arbetar som ledare med "Golfkul" för barn i åldrarna 4–6 år och *golf för miniorer* i åldrarna 7–12 år. De är engagerade och bra förebilder för de yngre barnen.

Simning: Elever bidrar genom att bli tränare till både ungdomar och vuxna. Det ökar både hälsa och möjlighet till idrottsliga prestationer inom kommunen. Flertalet håller i utbildningar för andra tränare, dömer eller håller i motionärskurser inom ramen för Södertörns simsällskaps verksamhet.

Orienteringsakademien arrangerar varje år Gå, jogga, ös som bidrar till hälsa för hela Fredrika Bremergymnasiet. Planer finns på att utöka loppet till att inkludera fler än bara gymnasiets elever. Elever arbetar som klubbledare inom olika orienteringsklubbar inom Södertörn. Orienteringseleven Felix Persson blev nominerad till årets unga ledare vid idrottsgalan 2019.

Innebandy: Många av eleverna arbetar som ledare vid olika lägerverksamheter och aktivitetsdagar för yngre barn. Detta gäller både barn från Haninge och kringliggande kommuner.

Förslag till finansieringsmodeller

I takt med att de nationella programmen på Riksäpplet fasas ut och flyttas över till Fredrika Bremergymnasiet blir akademierna allt mer en helt och hållet inre angelägenhet för Fredrika. Från hösten 2021 finns inga

akademielever kvar på Riksäpplets gymnasieskola. Skollagen preciserar i 2 kap, § 10 att "Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.". Där finns argument för att det bör vara rektor på Fredrika Bremergymnasiet som ska ansvara, fördela och prioritera resurserna utifrån elevernas behov. Samtidigt kan det upplevas som omoraliskt att ta resurser från andra utbildningar för att finansiera elitidrottssatsande ungdomars idrottsverksamhet. Det innebär att om en "förlustbringande" verksamhet oförändrad förs in i en balanserad ekonomi så riskerar andra delar att drabbas av besparings- och effektiviseringskrav.

Utredarna ser två möjligheter:

Alternativ 1: Nedläggning av underskottsgenererande akademier

De idrottsutbildningar som generar störts underskott av den totala akademiverksamheten fasas ut från Haninge kommuns idrottsutbud. Det skulle innebära att riksidrottsgymnasiet i karate samt att de nationella idrottsutbildningarna i boxning och orientering fasas ut och läggs ned (utifrån resultatet i tabell 8).

En utbildning kan emellertid inte läggas ner med omedelbar verkan. Dels har eleverna rätt att slutföra sin utbildning och dels regleras personaltätheten i avtal med olika idrottsförbund. Under utfasningstiden uppstår därför en ekonomisk obalans mellan intäkterna, som minskar pga färre elever när intaget stoppas, och kostnaderna som kvarstår på ungefär samma nivå. Det blir således dyrare under två års tid innan verksamheterna fasats ut och lagts ner.

Samtidigt har Fredrika Bremergymnasiet flera gånger lyft fram att orienteringseleverna i synnerhet har goda studieresultat, är en positiv resurs i skolan och tydligt bidrar till ökad måluppfyllelse.

Fördelar

- Idrottsakademier som, sett till den isolerade idrotten, inte bär sig ekonomiskt påverkar inte andra delar av akademiverksamheten negativt i ekonomisk bemärkelse.
- På sikt blir kvarvarande akademiverksamhet ekonomiskt hållbar.

Nackdelar

- Elever på karate och orientering har generellt högre betygsresultat än övriga elever och bidrar positivt till Fredrikas kunskapsresultat som vid nedläggning riskerar att försämrans. Se även ovanstående resonemang ang fördelarna.
- Riksidrottsgymnasiet inom karaten som är välfungerande med gott renommé i karatekretsar skulle inte finnas i Haninge.
- Lägre söktryck till framförallt naturvetenskapliga programmet.
- Sämre bredd i den studiesociala sammansättningen inom vissa delar av Fredrika Bremergymnasiet.

Alternativ 2: Akademibudgeten flyttas in i Fredrikas budget och nämndanslaget trappas stegvis ned

För att Fredrika Bremergymnasiet och akademiverksamheten ska få tid på sig att ställa om verksamheten och anpassa den efter nya förutsättningar kan nämndanslaget stegvis trappas ned samtidigt som budgeten blir en del av Fredrikas helhet. Nedtrappningen skulle kunna ske under en tidsperiod som kan se olika lång ut, tex tre år.

Eftersom det faktiska nämndanslaget de senaste åren legat runt 1,6 milj kr (se tabell 4) bör den första nivån vara högre än en miljon kr som nämndanslaget ursprungligen är för att inte verksamheten omedelbart ska drabbas av ett stort budgetunderskott. Akademiverksamheten får med detta förslag ytterligare tid för att fortsätta den ekonomiska omställning som redan påbörjats (se avsnittet ”Viktiga förändringar genomförda 2019”) samt tid på sig att fortsätta omförhandlingarna med resp idrottsförbund. Efter år 3 bör anpassningar av personalstyrka och andra kostnader ha genomförts utifrån de nya ramarna så

att akademierna inte blir en belastning för andra utbildningar inom Fredrika Bremergymnasiet.

Förslag på nedtrappningsmodell

År	Nämndanslag
År 1	1 200 000 kr
År 2	900 000 kr
År 3	600 000 kr

Tabell 9

Fördelar

- Större flexibilitet för skolan att styra om resurser utifrån behov och förändringar i elevstrukturer.
- Större möjligheter till ansvarstagande och budgetdisciplin samt möjlighet till återbetalning vid negativt resultat.
- Tid ges för omställning, omförhandlingar av avtal, samnyttjande av resurser mm inom Fredrika Bremergymnasiet.
- Färre risker för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som inte behöver hantera akademiverksamhetens eventuella underskott.

Nackdelar

- En ekonomiskt försvagande verksamhet som förs in i Fredrika Bremergymnasiets budget riskerar att kräva resurser av andra utbildningar och det är hög risk att andra elevs programpeng går till akademiverksamheten istället för att komma de rätta eleverna till godo.
- Högre belopp i grundanslag från nämnd det första året jämfört med tidigare år innebär en extra initial belastning för gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ekonomi.

Utbildningsförvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen föreslår en finansieringsmodell enligt alternativ 2) ovan. Modellen innebär en nedtrappning av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens nämndanslag till idrottsakademierna under en treårsperiod (tabell 9). Efter nedtrappningen upphör det ekonomiska stödet helt och akademiverksamheten blir en helt och hållet inre angelägenhet för Fredrika Bremergymnasiet. Ekonomisk uppföljning sker endast på enhetsnivå.

Sammanfattning

Haninges idrottsakademier ger elitsatsande ungdomar goda förutsättningar att på hemmaplan utveckla sina färdigheter och kunskaper inom sin idrott i kombination med gymnasiestudier inom många olika gymnasieprogram. Detta ger dig förutsättningar att nå nationell eller internationell elitnivå utan avkall på en god gymnasieutbildning. Haninge kommun har också en lång tradition av idrottssatsningar och ett rikt föreningsliv.

Akademiverksamheten gör skillnad på skolorna. De egna utbildningarnas attraktivitet stärks och inverkar positivt på framförallt Fredrikas Bremergymnasiets varumärke. Eleverna är aktiva inom det lokala föreningslivet ofta som instruktörer och ledare för yngre idrottsutövare. I sitt ledarskap inspirerar de yngre barn till framtida möjligheter att kombinera studier och idrott.

Samtidigt har idrottsverksamheten inte kunnat hålla sig inom angiven budget de senaste åren. Åtgärder har vidtagits men har inte gett tillräcklig ekonomisk effekt. Utbildningsförvaltningen föreslår en nedtrappning av nämndanslaget under tre års tid. Under den perioden förväntas verksamheten anpassa personalstyrka och andra kostnader utifrån de nya ramarna så att akademierna inte belastar andra utbildningar inom Fredrika Bremergymnasiet.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fastställer den föreslagna ekonomiska finansieringsmodellen, dvs enl utredningens alternativ 2) för

akademiverksamheten. Detta innebär att akademibudgeten flyttas in i Fredrika Bremergymnasiets budget och nämndanslaget trappas stegvis ned. År 1 enl nedtrappningsmodellen fastställs till år 2020.